

اوج بلوغ یک جامعه

علیرضاوکیل‌ا در کشاکش نبرد های سنگین، آنجاکه سایه جنگ بر معیشت و آرامش سکونتگاه‌ها سنگینی می‌کند، عیار واقعی یک جامعه در ترازوی «اخلاق» سنجیده می‌شود. دشمن نه‌پایه‌دنبال ویرانی‌سازه‌ها نیست، بلکه هدف غایی او، فروپاشی پیوندهای انسانی و ترویج روحیه «هرکه به فکر خویش است» در میان مردم است. در چنین شرایطی که محدودیت منابع یا جابه‌جایی ناخواسته برخی هم‌وطنان از مناطق مختلف، چالش‌هایی را ایجاد می‌کند، نصرت الهی از مجرای دست‌های سخاوتمندی عبور می‌کند که پیوند برادری را فراتر از منافع شخصی می‌بینند.

قرآن کریم در سوره مبارک حشر، از الگویی متعالی سخن می‌گوید که بن‌بست‌های اجتماعی را در اوج بحران، درهم می‌شکند: «...وَيُؤْتِيْنُوْنَ غَلِيْ اَنْفُسِهَمْ وَّلَوْ كَانْ بِهَمْ حَصَاصَةٌ وَّمَنْ يُّؤَقْ شَيْخٌ نَّفْسِهٖ فَاُولٰٓئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُوْنَ...» و آن‌ها را بر خود مقدم می‌دارند، هرچند خودشان بسیار نیازمند باشند و کسانی که از بخل و حرص نفس خویش مصون بمانند، رستگارانند!

این آیه، قانون عبور از بحران‌های اقتصادی و اجتماعی در زمان جنگ است. «ایثار» یعنی در اوج نیاز، دیگری را بر خود مقدم داشتن؛ همان فرهنگی که در صدر اسلام، انصار را با وجود تنگدستی (خاصه)، به ملجأ و پناه مهاجران تبدیل کرد. طبق نگاه توحیدی، رستگاری (فلاح) نه در ذخیره‌سازی حریصانه، که در پیروزی بر «بخل نفس» نهفته‌است. جامعه‌ای که در آن، نان سفره‌ها با هم‌وطنان آسیب‌دیده تقسیم و خانه‌ها به دژی برای پناه‌آوارگان جنگی بدل می‌شود، لشکری است که دشمن هرگز نخواهد توانست در دیوار اراده‌اش، رخنه کند.

بلوغ یک جامعه انقلابی آنجا نمایان می‌شود که تحریم و جنگ، به جای ایجاد قطعی عاطفی، به چشمه جوشان همدلی بدل شود. وقتی خانواده‌ها به داد هم می‌رسند، فشار اقتصادی که سلاح محبوب استکبار است، کارکرد خود را از دست می‌دهد. ما امروز با احیای سنت مواسات، نشان می‌دهیم که «بخل نفس» را در جبهه داخلی، شکست داده‌ایم تا پیروزی در جبهه خارجی تضمین شود. این هم‌بستگی مؤمنانه، همان نصرتی است که خداوند به پاداش ایثار، در گام‌های یک ملت قرار می‌دهد. سعدی شیرازی این حقیقت را چنین به نظم درآورده است:

بنی آدم اعضای یکدیگرند

که در آفرینش ز یک گوهرند

چو عضوی به درد آورد روزگار

دگر عضوی را نماند قرار

بی‌بایم با تکیه بر این اصل قرآنی، هر خانه را به سنگری از ایثار و هر محله را به پناهگاهی از مهر‌بانی، تبدیل کنیم. نصرت الهی با ملتی است که در سخت‌ترین روزها، دست برادرش را هرا نمی‌کند. فلاح و رستگاری نهایی، پاداش قلب‌های وسیعی است که در دنیای محدود منابع، به‌دریای لایزال کرم الهی وصل شده‌اند. پیروزی بزرگ در یک‌قدمی جامعه‌ای است که در آن، هیچ‌کس در برابر رنج هم‌وطنش، غریبه نیست.

حکمت

دین و دین‌دار در کلام مولا

محمّدجواد علیپورا آیا من آدم دین‌داری هستم؟ اصلا دین واقعی چگونه است؟ در این عالم، هزاران راه و روش عرضه می‌شود، چطور به حق و حقیقت برسیم؟ سری می‌زنیم به کلمات نورانی امیرمؤمنان علی^ع تا نگاه آن حضرت را بررسی کنیم.

در روزگاری که برخی افراد دین‌رادر انجام مناسکی خشک و بی‌روح خلاصه می‌کنند، نهج‌البلاغه تعریفی ژرف و جامع از این حقیقت آسمانی به‌دست می‌دهد. این تعابیر نشان می‌دهد که دین، نقشه‌راهی است برای رسیدن به سعادت دنیا و آخرت.

اما انسان دین‌دار واقعی کیست؟ امام^ع در کلامی گهربار، ایمان را این‌گونه تعریف می‌کنند: «**اَلْاِيْمَانُ مَرْقِفَةٌ بِالْقَلْبِ وَ اِقْرَازٌ بِاللِّسَانِ وَ عَمَلٌ بِالْاَرْكَانِ**». یعنی دین‌دار واقعی کسی است که باور قلبی خود را به زبان می‌آورد و در عمل نیز به آن پایبند است. ایمان برای او صرفا یک تئوری ذهنی نیست، بلکه نیرویی محرکه برای عمل صالح است.

میان «دین‌دانی» و «دین‌داری»، فاصله‌ای است به اندازه یک انتخاب سرنوشت‌ساز. حقیقت این است که شناخت اسلام، بدون تعبد و عمل، ارزشی در ترازوی سعادت ندارد. شاهد زنده این مدعا، مستشرقان و اسلام‌شناسان غیرمسلمانی هستند که گاه دانششان از معارف قرآن و احکام دین، از بسیاری از مسلمانان نیز عمیق‌تر است. اما آن را نپذیرفته و به آن گردن نهاده‌اند. اینجاست که روشن می‌شود حلقه گم‌شده، نه اطلاعات دینی، بلکه التزام عملی است. پس در تحلیل شاخصه‌های دین‌داری، محور بحث باید بر ابعاد رفتاری و عملی اسلام استوار باشد، نه صرفا بر دانسته‌های ذهنی.

احکام

۴ حالت نیت وضو قبل از فرارسیدن وقت نماز

وکیل‌ا! بسیاری از ما برای آمادگی بیشتر یا به‌دلیل مشغله‌های روزمره، ساعت‌ها قبل از فرارسیدن وقت شرعی وضو می‌گیریم. اما جالب است بدانید که نیت شما در لحظه وضو گرفتن، می‌تواند این طهارت را برای اقامه نماز، صحیح یا باطل کند. مراجع عظام تقلید در این باره چهار حالت مختلف را تفکیک کرده‌اند که بی‌توجهی به آن‌ها، ممکن است نماز شما را با اشکال مواجه کند. متن دقیق و بدون تصرف فتاوا را در ادامه بخوانید تا تکلیف وضوی زود هنگام برایتان روشن شود.

مسئله: اگر کسی قبل از وقت نماز (مثلا ساعت ۹ صبح) وضو بگیرد، آیا می‌تواند با آن، نماز واجب را بخواند؟

این مسئله ۴ صورت دارد که احکام هرکدام به شرح زیر است:

۱. برای یک عمل واجب یا مستحب وضو بگیرد (مثلا برای تلاوت قرآن):
 • تا وقتی که باطل نشده، نماز با آن صحیح است. (همه مراجع تقلید)

۲. به قصد طهارت (با وضو بودن) وضو بگیرد:
 • تا وقتی که باطل نشده، نماز با آن صحیح است. (همه مراجع تقلید)

۳. در زمانی نزدیک اذان به قصد مهیا بودن برای نماز، وضو بگیرد:
 • نماز با آن صحیح است. (همه مراجع تقلید)

۴. نزدیک وقت نماز نباشد و فقط به قصد خواندن همان نماز پیش‌رو وضو بگیرد (مثلا ساعت ۹ صبح برای نماز ظهر):

• این وضو صحیح نیست و با آن نمی‌شود نماز خواند. (امام شهید انقلاب) وضو قبل از وقت، مطلقا صحیح است. (آیت الله سیستانی، آیت الله شبیری زنجانی)

• این وضو صحیح نیست؛ البته نسبت به گذشته اشکال ندارد، ولی نسبت به آینده، دیگر این کار را نکند. (آیت الله مکارم شیرازی)

• بنابر احتیاط واجب، وضو صحیح نیست. (آیت الله وحید خراسانی)

بررسی جلوه‌های رحمت که با زیارت سلطان خراسان گشوده می‌شود در گفت‌وگو با حجت‌الاسلام والمسلمین حبیب‌الله فرحزاد

امام رضا^ع، هیچ‌کسی را ناامید نمی‌کند

آمنه مستقیمی عشق و علاقه بی‌مثال ما ایرانی‌ها به زیارت حضرت علی‌بن‌موسی‌الرضا^ع، در کنار دست عنایت و حمایتی که همیشه بر سر ما داشته‌اند، به‌دلیل ویژگی‌هایی است که زیارت ایشان را حتی در مقایسه با زیارت دیگر ائمه^ع، متفاوت و منحصر به‌فرد کرده است. اوصافی که اگر درکشان کنیم و قدر بدانیم، نه فقط زندگی ما را بلکه دنیا را متحول می‌کند. در بررسی برخی از آن‌ها، با حجت‌الاسلام والمسلمین حبیب‌الله فرحزاد، استاد حوزه و کارشناس مذهبی، گفت‌وگو کرده‌ایم.

دهه کرامت

ثواب زیارتش فرق می‌کند

بعد از کربلا و زیارت حضرت اباعبدالله^ع برای زیارت هیچ معصومی به اندازه امام رضا^ع تعابیر جالب و مشوق‌های ثواب و پاداش بیان نشده است، چنان‌که امام جواد^ع در پاسخ به این سؤال که زیارت کربلا بر ویوم حضرت علی‌بن‌موسی‌الرضا^ع افضل است، «اجر و پاداش زیارت ایشان هم فوق‌العاده است، همان‌طور که حضرت موسی‌بن‌جعفر^ع در این باره می‌فرمایند: «کسی که به زیارت فرزندم علی‌بن‌موسی‌الرضا^ع مشرف شود، ثواب ۷۰ حج، بعد فرمودند بلکه ۷۰ هزار حج را می‌برد.»

اجر زائران ثامن‌الحجج^ع، برتر است

عظمت زیارت امام رضا^ع را حضرت موسی‌بن‌جعفر^ع به زیبایی و کمال بیان کردند، وقتی فرمودند: «روز قیامت، ۴ پیامبر بزرگ الهی و پیامبر خاتم^ص و امیرالمؤمنین^ع، امام حسن^ع و امام حسین^ع در صحرای محشر حاضر می‌شوند و زائران همه مشاهده مشرفه (اعم از مدینه، کربلا، نجف و...) پشت سر ایشان قرار می‌گیرند، در میان تمامی زائران قبور ائمه^ع، زائران قبر فرزندم، هم درجه‌شان و هم مزد و اجرشان بیشتر از دیگران است»، البته باید توجه داشت که میزان بهره‌بردن ما از زیارت امام رضا^ع و برکات و ثواب آن به قدر معرفت و شناخت ما از حضرت است، برای همین بر تعبیر «عارفاً بحقه» در زیارت ایشان تأکید می‌شود. خیلی مهم است که امام رضا^ع را با چه کیفیتی زیارت کنیم.

رفت امام هشتم^ع، فوق‌العاده است

برای آنکه درجه رأفت و محبت امام رضا^ع را نسبت به شیعیان، محبان و زائران حضرت بدانیم، خوب است به حدیث ایشان در توصیف امام مراجعه کنیم که می‌فرمایند: «امام پدری مهربان، مادری رئوف نسبت به طفل صغیر، برادر و رفیقی شفیق است...» مهربانی و رأفتی که از حضرت ثامن‌الحجج^ع هم می‌بینیم، ناشی از چنین جایگاه و روحیه‌ای است، چنان‌که در پاسخ به التماس دعای یکی از شیعیان در حق خود و خانواده‌اش، فرمودند: «شما فکر می‌کنید من دعایتان نمی‌کنم؟»

حجت‌الاسلام والمسلمین فرحزاد:
زائران و محبان امام رضا^ع در عرض درخواست و حاجت به محضر حضرت ثامن‌الحجج^ع، حواسشان باشد که کم نخواهند. از حجت خدا نباید کم بخواهیم؛ فرصت را از دست ندهیم و بهترین‌ها را از امام بخواهیم

امضا را دست امام رضا^ع بدیهم

زائران و محبان امام رضا^ع در عرض درخواست و حاجت به محضر حضرت ثامن‌الحجج^ع، حواسشان باشد که کم نخواهند. از حجت خدا نباید کم بخواهیم؛ فرصت را از دست ندهیم و بهترین‌ها را از امام بخواهیم. یکی از شاگردان شیخ رجبعلی خیاط تعریف می‌کرد که در کهنسالی و با زحمت بسیار به مشهد رسیدم و یقین داشتم که حضرت به من لطف کرده و خواسته‌ام را اجابت می‌کنند. پس محضر حضرت عرض کردم: «در حدیث آمده از علامات مؤمن، این است که هرچه برای خود می‌خواهد، برای دیگران هم بخواهد. آقا جان! من هم عرض می‌کنم هرچه برای خودتان می‌خواهید، برای من هم بخواهید!» وقتی امضا را دست امام رضا^ع بدیهم و ایشان را وکیل می‌کنیم و هرچه را که ایشان بپسندند به جان و دل می‌پذیریم، قطعاً تأثیرش را هم می‌بینیم.

خواص شیعه، او را زیارت می‌کنند

درباره فضایل زیارت ثامن‌الحجج^ع بر زیارت دیگر ائمه^ع و این همه ثوابی که برای آن ذکر شده است، باید گفت امیرالمؤمنین^ع و امام حسین^ع را زیدی‌ها، هفت امامی‌ها و... هم زیارت می‌کنند اما امام رضا^ع را فقط شیعیان دوازده‌امامی زیارت می‌کنند، چنان‌که امام جواد^ع فرمودند: «پدرم را زیارت نمی‌کند مگر خواص شیعه». ایشان همچنین فرمودند: «کسی که در راه زیارت پدرم دچار سختی شود و گرما و سرما ببیند، خدا بدنش را بر آتش جهنم، حرام می‌کند.» امام صادق^ع نیز در فضیلت این زیارت می‌فرمایند: «کسی که به زیارت فرزندم علی‌بن‌موسی^ع برود، خود دستش را می‌گیرم و وارد بهشت می‌کنم.»

به همت متولیان این آستان شکل گرفته، جلوه‌ای از گسترش دایره کرامت رضوی از مشهدالرضا^ع به سراسر نقاط ایران و حتی فراتر از مرزهاست. در حادثه تلخ و جان‌گداز حمله به مدرسه دخترانه و دیگر نقاط کشور، این تفکر ولایی بود که فوراً به میدان آمد و بنا شد مدرسی بازسازی شوند تا نام مظلومیت کودکان این سرزمین، جاودان بماند. این صرفاً یک مفهوم انتزاعی و عاطفی نیست، بلکه موتور محرکی قدرتمند برای بازسازی اجتماعی و التیام زخم‌های ملت است.

اکنون پریش اساسی این است که چگونه می‌توان در روزگار غیبت، به این چشمه جوشان ولایت، متصل ماند و از برکات آن بهره‌مند شد؟ ماکه توفیق درک محضر امامان معصوم^ع را نداشته‌ایم و امام عصر^ع را نیز در پس پرده غیبت می‌شناسیم، چگونه مسیر هدایت را بیابیم؟ پاسخ در استمرار همان مسیر ولایت نهفته‌است. ولایت فقیه، آن حلقه وصلی است که شیعیان را در عصر غیبت به سیره و مرام امامان، پیوند می‌زند. پذیرش

می‌گشاید و از دیگرسو، با مرور کاستی‌ها و قصور خویش، دامن توبه می‌گستراند. شاید بزرگ‌ترین مصداق شکر، تبدیل شدن به مجرای فیض برای دیگران باشد. اگر کرامت، جوهره وجودی امام هشتم^ع است، پیروان آن حضرت نیز باید زندگی خود را آیینی‌های برای بازتاب این کرامت به محروم‌ترین نقاط جامعه قرار دهند.

در همین راستا، تجربه شکوهمند خدمت در آستان قدس رضوی، الگویی عینی از پیوند

میان «ولایت باوری» و «خدمت‌گزاری» است. آنچه در این بارگاه ملکوتی رخ می‌دهد، فراتر از

یک نهاد وقفی صرف است؛ این مکان مقدس، کانونی برای جوشش رأفت و پناهگاهی برای

دل‌های شکسته محسوب می‌شود. اخلاص خادمانی که بی‌نام‌ونشان و به‌دور از هیاهو، غبار خستگی از چهره زائران می‌زدایند، ترجمان عملی همان حدیث شریف است

که خدمت به اهل بیت^ع را عبادتی بی‌نظیر می‌داند. این خدمت‌امادر حصار دیوارهای حرم مطهر متوقف نمانده است.

حرکت‌های جهادی و محرومیت‌زدایی که

دست‌گیری از مستمندان، مصداق بارز شکر نعمت ولایت

این ولایت، نه یک انتخاب سیاسی که یک ضرورت اعتقادی برای مداوم حیات طیبه است. کسی که خود را در این قطار هدایت قرار دهد، گویی بر سکوی پرواز به سوی حقیقت حمله به مدرسه دخترانه و دیگر نقاط کشور، این تفکر ولایی بود که فوراً به میدان آمد و بنا شد مدرسی بازسازی شوند تا نام مظلومیت کودکان این سرزمین، جاودان بماند. این صرفاً یک مفهوم انتزاعی و عاطفی نیست، بلکه موتور محرکی قدرتمند برای بازسازی اجتماعی و التیام زخم‌های ملت است.

اکنون پریش اساسی این است که چگونه می‌توان در روزگار غیبت، به این چشمه جوشان ولایت، متصل ماند و از برکات آن بهره‌مند شد؟ ماکه توفیق درک محضر امامان معصوم^ع را نداشته‌ایم و امام عصر^ع را نیز در پس پرده غیبت می‌شناسیم، چگونه مسیر هدایت را بیابیم؟ پاسخ در استمرار همان مسیر ولایت نهفته‌است. ولایت فقیه، آن حلقه وصلی است که شیعیان را در عصر غیبت به سیره و مرام امامان، پیوند می‌زند. پذیرش

برگرفته از خطبه‌ای نماز جمعه مشهد تنظیم: حجت‌الاسلام والمسلمین حسین ابراهیمی